

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Daniely Zemanové, soudkyně Michaely Bejčkové a soudce Zdeňka Kühna a v právní věci žalobce: **V. P.**, zast. Mgr. Ing. Markem Švehlíkem, advokátem se sídlem Purkyňova 74/2, Praha 1, proti žalovanému: **Magistrát hlavního města Prahy**, se sídlem Mariánské náměstí 2, Praha 1, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 6. 2013, čj. S-MHMP 365180/2013, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 16. 12. 2016, čj. 2 A 48/2013-100,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

III. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Ing. Marku Švehlíkovi, advokátovi, **se přiznává** odměna a náhrada hotových výdajů ve výši **8228 Kč**, která bude proplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Dne 15. 9. 2012 podal žalobce návrh na zahájení přestupkového řízení proti J. B, který do něj strkal a cloumal s ním dne 4. 8. 2012 v Parku studií a reflexe v Pravíkově (pozemky, na nichž park leží, vlastní asociace Fénix). V tom žalobce spatřoval přestupek podle § 49 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, tj. ublížení na cti. Úřad městské části Praha 4 řízení o přestupku zastavil, neboť skutek, o kterém se řízení vedlo, nebyl přestupkem. Žalobce se proti rozhodnutí o zastavení řízení odvolal, žalovaný však jeho odvolání zamítl rozhodnutím uvedeným v záhlaví.

[2] Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu, kterou městský soud rovněž zamítl napadeným rozsudkem. Městský soud odkázal na tenkou hranici mezi nevhodným a přestupkovým jednáním. Jednání pana B. považoval, stejně jako žalovaný, pouze za nevhodné, neboť nebylo zřejmé, zda pan B. svým jednáním naplnil materiální stránku přestupku a zda se vůbec dopustil jednání, které by mohlo skutkovou podstatu přestupku naplňovat.

II. Kasační stížnost žalobce

[3] Proti rozsudku městského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.

[4] Stěžovatel nesouhlasí se závěrem žalovaného, že nebyla naplněna formální stránka přestupku. Žalovaný vyšel ze závěru, že útok pana B. směřoval vůči osobní svobodě stěžovatele, nikoliv vůči jeho cti. Stěžovatel však spatřuje v zásahu do osobní svobody násilím také zásah do své cti a důstojnosti. Své rozhodnutí žalovaný založil pouze na výpovědi pana B., že nechtěl stěžovatele urazit.

[5] Městský soud oproti závěru žalovaného, že nebyla naplněna formální stránka přestupku, dovodil, že chybí materiální stránka přestupku – v tom spatřuje stěžovatel podstatnou změnu a nesprávné právní posouzení. Soud nadto ani neuvedl, které konkrétní okolnosti vylučují naplnění materiální stránky. Soud se k materiální stránce vyjádřil neurčitě (*„soud nemá za zřejmé, zda je materiální stránka přestupku naplněna“*), což působí nepřezkoumatelnost rozsudku.

[6] Soud také přehlédl, že stěžovatel trpí osteoporózou a nemůže riskovat vážné zranění, které by mu hrozilo pádem poté, co do něj pan B. strčil. Tato okolnost naopak zvyšuje nebezpečnost činu, který pan B. směřoval vůči stěžovateli. Pokud soud tuto okolnost nevzal v potaz, porušil tím závazek státu chránit osoby se zdravotním postižením, který vyplývá mj. z čl. 16 odst. 5 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením.

[7] Stěžovatel proto navrhl, aby NSS napadený rozsudek zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení.

[8] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[9] Kasační stížnost není důvodná.

[10] V této věci se jednalo o podezření ze spáchání přestupku proti občanskému soužití podle § 49 odst. 1 písm. a) zákona o přestupcích, kterého se dopustí ten, kdo jinému ublíží na cti tím, že ho urazí nebo vydá v posměch. Lze souhlasit se stěžovatelem, že tento přestupek lze spáchat nejen slovním nebo písemným výrokem (projevem), ale i jiným skutkem, např. posunkem, vyobrazením nebo i fyzickým napadením, pokud jím pachatel

neublíží na zdraví, tedy i vytlačením z pozemku. Podmínkou tohoto přestupku však je, že výrok nebo jiný skutek je urážlivý nebo zesměšňující a pachatel věděl, že jím bylo jinému ublíženo na cti (viz rozsudek NSS ze dne 17. 1. 2007, čj. 2 As 60/2006-53, č. 1163/2007 Sb. NSS, podle kterého se nikdo nemůže dopustit urážky, pokud neví, že urážku páchá). Ve spojení s § 3 zákona o přestupcích postačí, pokud je tento přestupek spáchán z nedbalosti, vzhledem k povaze přestupku je však vyloučena nedbalost nevědomá.

[11] Nejprve bylo třeba položit si otázku, zda bylo zatlačení stěžovatele do ramene s cílem donutit ho, aby opustil soukromý pozemek asociace Fénix, vůbec objektivně způsobilé urazit jej nebo vydat v posměch, a tím mu ublížit na cti, případně v čem tato urážka spočívala. Je dobře možné, že stěžovatel subjektivně chápal jednání pana B. jako urážku na cti. Je však třeba posuzovat situaci i v kontextu ostatních okolností. Urážku na cti by jednání pana B. v tomto případě mohlo představovat např. tehdy, kdyby vytlačování z parku doprovázel též vulgaritami, případně by do stěžovatele *„strkal“* přerušovaně se zřejmým projevem agrese a záměrem zesměšnit stěžovatele tímto jednáním před ostatními přítomnými osobami. Ze správního spisu však jasně vyplývá, že účelem jednání pana B. bylo, aby stěžovatel opustil pozemek parku (k čemuž ho nejprve vyzval ústně). Pan B. při ústním jednání uvedl, že nevěděl, že se mohl dotknout stěžovatelovy cti, a za své jednání se omluvil; z toho NSS usuzuje, že zde chybí zavinění. Pan B. totiž nevěděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem – zde čest stěžovatele, a ani to vědět nemohl. Proto nelze v jednání pana B. spatřovat přestupek ublížení na cti.

[12] NSS souhlasí se stěžovatelem, že závěr o tom, že určité jednání je přestupkem, je závěr právní a musí vyplynout z výsledků dokazování a skutkových zjištění. Je také pravda, že odůvodnění soudu k otázce naplnění znaků skutkové podstaty přestupku vyžaduje pozornější čtení. Je však třeba hodnotit sdělení soudu v kontextu předchozího textu, ze kterého vyplývá, že slovy *„nemá za zřejmé, zda je v posuzovaném případě naplněna materiální stránka přestupku“* soud vyjádřil, že z dostupných informací nebylo možné prokázat, že byla naplněna materiální stránka údajného přestupku pana B. vůči stěžovateli – tedy nebyl prokázán vyšší stupeň nebezpečnosti pro právem chráněný zájem, jak je výslovně uvedeno v § 2 odst. 1 zákona o přestupcích. Neznamená to, že by si soud nebyl jist svým úsudkem, zda materiální stránka přestupku naplněna byla, nebo ne. Znamená to, že v této věci materiální stránka přestupku nebyla panu B. jasně prokázána na základě zjištěných skutkových okolností – nebyla *„zřejmá“* – a v takovém případě se má za to, že jednání pana B. neohrožovalo zájem společnosti (tj. má se za to, že materiální stránka naplněna nebyla), a proto bylo nutné jej zprostit obvinění. NSS považuje úvahu městského soudu ohledně této žalobní námitky za dostatečně odůvodněnou, jeho rozsudek proto není v tomto ohledu nepřezkoumatelný.

[13] NSS nevidí rozpor v tom, jak jednotlivé orgány hodnotily naplnění znaků skutkové podstaty přestupku (žalovaný neshledal naplnění formální stránky, městský soud pak stránky materiální). Z rozhodnutí obou správních orgánů plyne, že nespatřují v jednání pana B. naplnění formálních znaků skutkové podstaty urážky na cti. To ovšem plyne dle NSS i z rozsudku městského soudu. Ač poněkud nepřesně, to soud vyjádřil slovy: *„zdejší soud nemůže než souhlasit s rozhodnutím žalovaného, který navíc také správně dovodil, že není ani zřejmé, zda k jednání naplňujícímu skutkovou stránku přestupku vůbec došlo“*. Termínem

„*skutková stránka*“ tedy soud označil stránku formální. Proto není důvodná námitka nesprávného právního posouzení věci soudem.

[14] NSS podotýká, že tento rozdíl by ani nebyl v této věci podstatný. Při posuzování závažnosti skutku je třeba vycházet z § 2 zákona o přestupcích, který vymezuje pojem přestupku a jeho materiální a formální znaky s tím, že oba tyto znaky musí být naplněny současně. Přitom již samotným stanovením formálních znaků určité skutkové podstaty zákon předpokládá, že při jejich naplnění je v běžných případech dán určitý minimální stupeň škodlivosti činu pro právem chráněný zájem společnosti. Mohou však nastat okolnosti, které snižují škodlivost jednání naplňujícího formální znaky přestupku do té míry, že takové jednání již za společensky škodlivé považovat nelze, tzn. že chybí materiální stránka přestupku. K závěru, že nebyla naplněna skutková podstata přestupku, postačí, že není naplněn byť jen jeden její znak. Nebylo by proto vadou, kdyby žalovaný neshledal naplnění formální stránky přestupku urážky na cti (v takovém případě totiž nemůže být naplněna ani stránka materiální), kdežto soud by neshledal pouze naplnění materiální stránky. Skutková podstata přestupku by totiž nebyla naplněna ani v jednom případě.

[15] Okolnosti snižující typovou minimální škodlivost, kterou zákon vyžaduje u přestupků, nastaly i v konfliktu mezi panem B. a stěžovatelem. Neobstojí námitka, podle níž městský soud neuvedl konkrétně, které okolnosti to v tomto případě byly: to nebylo třeba, neboť vzápětí se soud ztotožnil také s názorem žalovaného, že nebyla naplněna ani stránka formální. Ze správního spisu plyne, že pan B. před tím, než se stěžovatele pokusil donutit tlakem na rameno, aby odešel z parku, stěžovatele vyzval, aby park opustil. Nadto byl stěžovatel už dříve upozorněn na to, že členové asociace si jeho přítomnost v parku nepřejí – dne 20. 5. 2012 proběhl podobný incident, zde však bez fyzického kontaktu. Stěžovatel tedy několikrát nerespektoval přání pana B., který zastupoval asociaci. Proto jej pan B. k opuštění parku vyzval „důrazněji“.

[16] Podle stěžovatele zvyšuje společenskou nebezpečnost činu pana B. to, že stěžovatel trpí osteoporózou, a tedy i zvýšeným rizikem zranění i při činnostech, při kterých by se zdravým osobám nic nestalo. Stěžovatel tvrdil, že pan B. věděl o jeho dřívějším zranění – zlomenině dolní končetiny. Z toho ovšem nevyplývá, že by měl vědět také o tom, že stěžovatel trpí osteoporózou. Není totiž povinností každého, aby měl povědomí o tom, jaké zdravotní obtíže omezují osoby, které se vyskytují v jeho okolí. Naopak je ve vlastním zájmu stěžovatele, aby se pokud možno vyhýbal konfliktním situacím, ve kterých by se mu případně mohlo zranění přihodit. Stěžovatelovo zdravotní omezení tak v tomto případě nezvýšilo společenskou nebezpečnost jednání pana B., a nebyl proto ani dotčen čl. 16 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením.

[17] Pouze na okraj NSS uvádí, že nemá na základě informací obsažených ve správním spise za to, že by stěžovateli jednáním pana B. hrozilo nebezpečí zranění. Z úředního záznamu ze dne 5. 8. 2012 vyplývá, že stěžovatel nejprve tvrdil, že jej pan B. uchopil za rameno a vytlačil ho z pozemku parku. Až při ústním jednání dne 15. 1. 2013 začal stěžovatel mluvit o „*strkání, popř. cloumání*“ (což by mohlo představovat určité riziko pádu a zranění). Pan B. naopak při ústním jednání ve věci tvrdil, že stěžovatele „*jemně uchopil za rameno*“. Každá strana uvádí tvrzení, které je pro ni nejvíce prospěšné, avšak do jisté míry

opačné vůči tvrzení strany druhé. Pojítkem mezi oběma tvrzeními je tedy výše uvedený úřední záznam ze dne 5. 8. 2012, který byl pořízen bezprostředně po události a ze kterého vyplývá, že obě strany shodně uvedly, že pan B. stěžovatele po předchozí výzvě uchopil za rameno a vytlačil ho z parku. Z výsledku tohoto aktu a z následného jednání stěžovatele (okamžitě bez problémů vytáhl telefon a zavolal policii) vyplývá, že pan B. použil pouze takovou sílu, aby dosáhl toho, že se stěžovatel dále nebude vyskytovat na pozemku parku.

[18] Jak již správně upozornil žalovaný ve svém rozhodnutí, jednání pana B. bylo záležitostí, kterou bylo možné řešit v občanskoprávním řízení. Pokud by stěžovatel utrpěl drobné zranění či újmu na zdraví, nebo by jednání pana B. bylo posouzeno jako hrubé s úmyslem narušit občanské soužití, mohla být věc vyřešena jako přestupek podle § 49 odst. 1 písm. c) zákona o přestupcích. Jak vyplývá ze správního spisu, o takovém přestupku se s panem B. vedlo řízení před městským úřadem Kamenice nad Lipou. Ten však neshledal naplnění ani tohoto přestupku a věc odložil. Princip subsidiarity správněprávní represe totiž vyžaduje, aby prostředky správního trestání byly v právním státě užívány pouze tehdy, vyžaduje-li to intenzita a další okolnosti útoku, a jestliže by se užití jiných prostředků (např. občanského práva hmotného) nejevilo jako dostačující. NSS proto souhlasí s postupem a hodnocením věci, jak jej provedly rozhodující orgány.

IV. Závěr a náklady řízení

[19] NSS zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou podle § 110 odst. 1 s. ř. s., věty poslední.

[20] O náhradě nákladů řízení rozhodl podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměl úspěch; žalovanému v řízení nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

[21] Podle § 35 odst. 8 ve spojení s § 120 s. ř. s. zástupci, kterého ustanovil k ochraně práv stěžovatele soud, hradí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát. Ustanovený zástupce stěžovatele, advokát Mgr. Ing. Marek Švehlík, provedl v řízení před NSS dva úkony právní služby, a to přípravu a převzetí zastoupení jako jeden úkon a doplnění kasační stížnosti jako úkon druhý, ve smyslu § 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). Za jeden úkon právní služby náleží odměna ve výši 3100 Kč podle § 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5 advokátního tarifu a dále 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu. Jelikož je zástupce plátcem DPH, soud zvýšil odměnu o částku 1428 Kč odpovídající DPH ve výši 21 %, celkem tedy 8228 Kč. Tato částka bude zástupci stěžovatele vyplacena z účtu NSS do 30 dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. září 2017

Daniela Zemanová
předsedkyně senátu